

คำสั่งที่ห้ามหรือจำกัดอำนาจจัดการสินสมรสนั้นได้ในการนี้ ศาลจะมีคำสั่งใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้" สมมติสามีหรือภริยาที่มีอำนาจจัดการสินสมรส ไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง หรือจัดการสินสมรสเป็นที่เสียหายถึงขนาด หรือทำหนี้เกินกึ่งหนึ่งของสินสมรส หรือทำหนี้สินส่วนตัวฯ เมื่อศาลสั่งให้อีกฝ่ายหนึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรสก็ดี หรือสั่งให้แยกสินสมรสก็ดี ถ้าต่อมาคู่สมรสกลับตัวเป็นคนดี จัดการสินสมรสอย่างมีเหตุผล ให้ความอุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่าย อย่างนี้สามีหรือภริยาอาจขอต่อศาลเพื่อให้ยกเลิก หรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งห้าม หรือจำกัดอำนาจจัดการสินสมรสนั้นได้ ในกรณีอย่างนี้ ศาลจะมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรก็ได้ เช่น ทางพิจารณาเห็นว่าไม่จริง แต่หวังจะได้อำนาจกลับคืน ศาลอาจสั่งว่าจากการเคยจัดการคนเดียวให้จัดการร่วมกันก็ได้ นี่คือวิธีการควบคุม

มาตรา 1485 "สามีหรือภริยาอาจร้องขอต่อศาลให้ตนเป็นผู้จัดการสินสมรสเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเข้าร่วมจัดการในการนั้นได้ ถ้าการทำเช่นนั้นจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า"

คู่สมรสจัดการสิ่งใดต้องการให้เจริญยิ่งขึ้น ถ้าพิสูจน์ได้ว่าเมื่อสามีจัดการสินสมรสนั้นคนเดียว หากให้ภริยาเข้าไปจัดการด้วย จะเป็นประโยชน์กว่าก็ร้องขอเพื่อเข้าร่วมจัดการได้ ถ้าในกรณีจัดการสินสมรสร่วมกันในเรื่องเหล่านั้น ถ้าสามีหรือภริยาพิสูจน์ได้ว่า ถ้าให้เขาจัดการแต่เพียงคนเดียวจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า ก็ใช้สิทธิตามมาตรา 1485 ได้ ข้อสำคัญต้องพิสูจน์ให้เห็นได้ว่าจะเป็นอย่างยิ่งกว่า แต่ถ้าคู่สมรสมีอำนาจจัดการร่วมกันอยู่แล้ว เช่น ในกรณีที่กำหนดในมาตรา 1476 สามีหรือภริยาจะร้องขอต่อศาล เพื่อให้สั่งให้สามีภริยาจัดการร่วมกันเช่นนี้ ศาลจะไม่สั่งให้

มาตรา 1486 บัญญัติว่า "เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุด ตามความในมาตรา 1482 วรรค 2, มาตรา 1483, มาตรา 1484, มาตรา 1484/1 หรือมาตรา 1485 อันเป็นคุณแก่ผู้ร้องขอ หรือตามมาตรา 1491, มาตรา 1492/1 หรือมาตรา 1598/17 หรือเมื่อสามีหรือภริยาพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ให้ศาลแจ้งไปยังนายทะเบียนเพื่อจดทะเบียนสมรส" การที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา 1482, มาตรา 1483, มาตรา 1484, มาตรา 1484/1 ก็ดี ซึ่งเป็นคุณแก่ผู้ร้องขอ เช่น มาตรา 1484 คนร้องขอก็ร้องขอเพื่อที่จะแยกสินสมรสประการหนึ่ง หรือจะร้องขอเพื่อจะให้ตนมีอำนาจจัดการสินสมรสแทนอีกคนหนึ่งก็ตาม อย่างสามีมีอำนาจจัดการสินสมรสอยู่ ภริยาร้องขอต่อศาลเพื่อสั่งให้ตนจัดการสินสมรส พอศาลสั่งตามคำร้องขอ ย่อมเป็นการเปลี่ยนแปลงก่อนสมรส เปลี่ยนแปลงข้อกำหนดในสัญญาก่อนสมรส ศาลต้องแจ้งไปยังนายทะเบียน มาตรา 1486 จึงกำหนดให้ศาลมีหน้าที่แจ้ง ไปยังนายทะเบียน เพื่อให้มีหลักฐานแนบไว้กับสัญญาก่อนสมรสนั่นเอง

การแยกสินสมรส

เหตุแห่งการแยกสินสมรส การแยกสินสมรสแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ

- (1) การแยกตามที่มีสามีหรือภริยาร้องขอ
- (2) การแยกโดยผลของกฎหมาย

(1) การแยกโดยสามีหรือภริยาร้องขอโดยจะต้องมีเหตุร้องขอ ตามมาตรา 1484 หรือมาตรา 1598/17 ในมาตรา 1484 เป็นเรื่องการจัดการสินสมรสที่ฝ่ายหนึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรส แต่เพียงฝ่ายเดียว และฝ่ายที่มีอำนาจจัดการนั้น

- (1) จัดการเป็นที่เสียหายถึงขนาด
- (2) ไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง
- (3) มีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือทำหนี้เกินกึ่งหนึ่งของสินสมรส
- (4) ชัดขวางการจัดการสินสมรสของอีกฝ่ายหนึ่ง โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
- (5) มีพฤติการณ์ปรากฏว่าจะทำความเสียหายให้แก่สินสมรส

เหตุเหล่านี้อีกฝ่ายมีสิทธิประการหนึ่งที่จะร้องขอให้แยกสินสมรสได้ด้วย

มาตรา 1598/17 บัญญัติว่า "ในกรณีที่ศาลสั่งให้สามีหรือภริยาเป็นคนไร้ความสามารถ และศาลเห็นไม่สมควรให้คู่สมรสเป็นผู้ดูแลและตั้งบิดามารดา หรือบุคคลภายนอกเป็นผู้ดูแล ในกรณีเช่นว่านี้ให้ผู้ดูแลเป็นผู้จัดการสินสมรสร่วมกับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่ถ้ามีเหตุอันจะเกิดความเสียหายแก่คนไร้ความสามารถ ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่นก็ได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีกรณีดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิร้องขอต่อศาลให้สั่งแยกสินสมรสได้"

เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ไร้ความสามารถแล้ว ปกติต้องให้คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ดูแลตามมาตรา 1463 ถ้าศาลเห็นว่าคู่สมรสไม่ควรเป็นผู้ดูแล ศาลอาจจะสั่งให้บิดามารดาของผู้ไร้ความสามารถเป็นผู้ดูแล หรือให้บุคคลภายนอกเป็นผู้ดูแลอำนาจหน้าที่ของผู้ดูแลก็คล้าย ๆ กับผู้ใช้อำนาจปกครอง จึงมีอำนาจจัดการสินสมรสร่วมกับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง แต่ถ้าในการที่ใช้อำนาจปกครอง ทำให้คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งเสียหาย หรือขัดข้องในการจัดการสินสมรส คู่สมรสฝ่ายที่เสียหายอาจร้องขอต่อศาลให้สั่งแยกสินสมรสได้ทั้งหมด นั่นคือ เหตุแห่งการแยกสินสมรสตามที่สามีหรือภริยาร้องขอ

(2) โดยผลของกฎหมาย ตามมาตรา 1491 "ถ้าสามีหรือภริยาต้องคำพิพากษาให้ล้มละลาย สินสมรสย่อมแยกจากกันโดยอำนาจกฎหมายนับแต่วันที่ศาลพิพากษาให้ล้มละลายนั้น" อันนี้สินสมรสแยกโดยผลของกฎหมาย ไม่ต้องมีการร้องขอ ถ้าเมื่ออีกฝ่ายถูกศาลสั่งให้ล้มละลาย กฎหมายไม่ต้องการให้คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งล้มละลายไปด้วย จึงให้แยกสินสมรสได้โดยผลของกฎหมาย นี้คือเหตุแห่งการแยกสินสมรส

ผลแห่งการแยกสินสมรส

มาตรา 1492 บัญญัติว่า "เมื่อได้แยกสินสมรสตามมาตรา 1484 วรรคสอง มาตรา 1491 มาตรา 1598/17 วรรคสองแล้ว ให้ส่วนที่แยกออกตกเป็นสินส่วนตัวของสามีหรือภริยา และบรรดาทรัพย์สินที่ฝ่ายใดได้มาในภายหลัง ไม่ให้ถือเป็นสินสมรส แต่ให้เป็นสินส่วนตัวของฝ่ายนั้น และสินสมรสที่

คู่สมรสได้มาโดยพินัยกรรม หรือโดยการให้เป็นหนังสือ ตามมาตรา 1474 (2) ในภายหลังให้ตกเป็น
สินส่วนตัวของสามีและภริยาฝ่ายละครึ่ง

ดอกผลของสินส่วนตัวที่ได้มาหลังจากที่ได้แยกสินสมรสแล้ว ให้เป็นสินส่วนตัว"

นี่คือผลของการแยกสินสมรสเป็นการแยกสินสมรสโดยเด็ดขาด เช่น ถ้ามีสินสมรส 12 ล้านบาท
เมื่อแยกออกเป็นสินส่วนตัวของแต่ละฝ่ายเท่ากับ 6 ล้านบาทแล้ว ถ้าศาลสั่งแยกสินสมรสเดือนกุมภาพันธ์
2537 เดือนมีนาคม 2537 สามีถูกรางวัลที่ 1 ได้มาอีก 12 ล้านบาท ฝ่ายภริยาได้รางวัลเป็นรถ 1 คัน
จากการชิงโชค จะเห็นว่าเมื่อศาลสั่งแยกสินสมรสตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2537 ตามมาตรา 1492
กำหนดว่าบรรดาทรัพย์สินที่ฝ่ายใดได้มาในภายหลัง ไม่ให้ถือเป็นสินสมรส แต่ให้ถือเป็นสินส่วนตัวของฝ่าย
นั้น ดังนั้น เงินรางวัลที่สามีได้มา 12 ล้านบาท จึงเป็นสินส่วนตัวของสามี รถที่ฝ่ายภริยาได้รางวัลมา
1 คัน จึงเป็นสินส่วนตัวของภริยา เมื่อสามีนำเงิน 12 ล้านไปฝากธนาคาร ได้ดอกเบี้ย มาตรา
1492 วรรค 2 บัญญัติว่า ดอกผลของสินส่วนตัวที่ได้มาหลังจากแยกสินสมรสแล้ว ให้เป็นสินส่วนตัวแม้แต่
ดอกเบี้ย ก็เป็นสินส่วนตัวในทำนองเดียวกัน ถ้าภริยานำรถไปทำกิจการอย่างใดก็ตาม แล้วมีกำไรขึ้นมา
ดอกผลกำไรนั้นก็จะเป็นสินส่วนตัวของภริยา ถ้าบิดาตาย ทำพินัยกรรมยกที่ดินให้เป็นสินสมรส 5 ไร่ ตาย
เดือนกรกฎาคม ที่ดินแปลงนี้จึงตกเป็นสินส่วนตัวของสามี แต่ศาลสั่งแยกสินสมรสเมื่อเดือน
กุมภาพันธ์ ที่ดินแปลงนี้จึงตกเป็นสินส่วนตัวของแต่ละฝ่ายๆ ได้ไปคนละ 2 ไร่ครึ่ง ตามมาตรา 1492

ข้อสังเกต ตามมาตรา 1474 ที่กำหนดว่าทรัพย์สินอย่างใดที่เป็นสินสมรส หากทรัพย์สินที่เป็น
สินสมรสดังกล่าวได้มาในระหว่างการแยกสินสมรส ถือเป็นสินส่วนตัวทั้งหมด

การยกเลิกการแยกสินสมรส

การร้องขอเพื่อยกเลิกการแยกสินสมรส สามีหรือภริยาจะร้องขอให้ศาลยกเลิกการแยกสินสมรส
ก็ได้ มาตรา 1492/1 กำหนดว่า "ในกรณีที่มีการแยกสินสมรสโดยคำสั่งศาลการยกเลิกการแยกสินสมรส
ให้กระทำได้เมื่อสามีหรือภริยาร้องขอต่อศาล และศาลได้มีคำสั่งให้ยกเลิก แต่ถ้าภริยาหรือสามีคัดค้าน
ศาลจะสั่งยกเลิกการแยกสินสมรสได้ต่อเมื่อเหตุแห่งการแยกสินสมรสได้สิ้นสุดลงแล้ว

เมื่อการยกเลิกการแยกสินสมรสตามวรรคหนึ่ง หรือ การแยกสินสมรสสิ้นสุดลงเพราะสามีหรือ
ภริยาพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ให้ทรัพย์สินที่เป็นสินส่วนตัวอยู่ในวันที่ศาลมีคำสั่ง หรือในวันที่พ้นจาก
การเป็นบุคคลล้มละลาย ยังคงเป็นสินส่วนตัวต่อไปตามเดิม"

จะเห็นว่า เมื่อมีการแยกโดยเด็ดขาด จะขอให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกการแยกสินสมรสได้ ให้
สังเกตว่าตราบิตที่ยังไม่มีการยกเลิกการแยกสินสมรส ต้องถือว่ายังอยู่ในระหว่างการแยกสินสมรสโดย
ตลอด จากตัวอย่าง ถ้าภริยาได้ร้องขอต่อศาลให้ศาลมีคำสั่งให้แยกสินสมรส โดยให้เหตุผลว่าสามี
ทำให้ทรัพย์สินเสียหายถึงขนาด ต่อมาอีก 1 เดือน สามีซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล ถูกรางวัลที่ 1 ภริยา

จึงได้ไปร้องขอต่อศาล ให้ศาลยกเลิกการแยกสินสมรส ศาลมีอำนาจยกเลิกการแยกสินสมรสได้ ผลการยกเลิกทำให้การแยกสินสมรสสิ้นสุดลง หรือในเหตุอย่างอื่น เช่น สามีมีอำนาจจัดการสินสมรสเพียงฝ่ายเดียว และสามีไม่อุปการะเลี้ยงดูคู่สมรส ภริยาจึงได้ร้องขอแยกสินสมรส ต่อมาสามีมีความประพฤติชั่วร้าย สามีไปร้องขอให้ศาลยกเลิกคำสั่งให้แยกสินสมรส เมื่อศาลรับคำขอแล้วต้องพิจารณาว่าสามีจะประพฤติชั่วร้ายโดยความสุจริตใจหรือไม่ ถ้าภริยาโต้แย้งคัดค้านอ้างว่าสามีไม่ตั้งใจจะประพฤติชั่วร้ายจริง อย่างนี้ศาลจะยกเลิกการแยกสินสมรสได้ต่อเมื่อเหตุแห่งการแยกสินสมรสได้สิ้นสุดลงแล้ว กรณีนี้คือถ้าสามีกลับตัวมีความประพฤติดี ทำการอุปการะเลี้ยงดูคู่สมรส นี้ก็ถือเป็นเหตุแห่งการแยกสินสมรสได้สิ้นสุดลง ศาลสั่งยกเลิกได้

ผลของการยกเลิกการแยกสินสมรส เช่น ถ้ายกเลิกเดือนตุลาคม ทรัพย์สินใด ๆ ที่เป็นสินส่วนตัวเพราะการแยกสินสมรสไปแล้ว ไม่กลับมาเป็นสินสมรสยังคงเป็นสินส่วนตัวตามเดิม เช่น ศาลแยกสินสมรสเดือนกุมภาพันธ์ สามีถูกรางวัลที่ 1 ส่วนภริยาได้รับจากการถูกรางวัลมา 1 คัน ในเดือนมีนาคม เงิน 12 ล้าน และรถปิคอัพนั้นยังคงเป็นสินส่วนตัวของแต่ละฝ่ายต่อไปตามเดิม ไม่เป็นสินสมรส แต่พอหลังเดือนตุลาคมที่ศาลยกเลิกการแยกสินสมรส สินส่วนตัวที่เกิดจากการแยกสินสมรส เกิดดอกผลต่าง ๆ ขึ้นมา ย่อมเป็นสินสมรสได้ตามมาตรา 1474 (3) เช่น ต่อมาเดือนธันวาคมได้ดอกเบี้ยจากธนาคาร 1 ล้านบาท เงินจำนวนนี้เป็นสินสมรสเพราะเป็นดอกผลของสินส่วนตัว ตามมาตรา 1474 (3)

กรณีศาลสั่งให้เป็นบุคคลล้มละลาย เมื่อสิ้นสุดการเป็นคนล้มละลาย ไม่ต้องรอให้ศาลยกเลิกการแยกสินสมรส แต่จะยกเลิกโดยผลของกฎหมายเอง ในการเป็นผู้ล้มละลายคือ การที่สามีหรือภริยาเป็นผู้ที่มีหนี้สินส่วนตัว ฝ่ายสามีหรือภริยาที่มีได้เป็นผู้ล้มละลายด้วยร้องขอถอนส่วนของตนออกจากการยึดเพื่อนำไปเฉลี่ยชำระหนี้ในคดีล้มละลายได้ สังเกตว่า ถ้าเจ้าหนี้รายใดพิสูจน์ได้ว่าหนี้เป็นหนี้ร่วม สามีหรือภริยาที่มีได้ล้มละลายจะขอถอนส่วนของตัวออกมาไม่ให้ทรัพย์สินของตนในส่วนสินสมรสถูกบังคับชำระหนี้รายนั้น อ้างว่าตนเองไม่ได้เป็นบุคคลล้มละลายด้วยอย่างนี้อ้างไม่ได้ ถ้าเจ้าหนี้พิสูจน์ได้ว่าหนี้รายนี้เป็นหนี้ร่วม ภริยาที่ต้องถูกบังคับชำระหนี้ได้

มาตรา 1493 "ในกรณีที่ไม่มีสินสมรสแล้ว สามีและภริยาต้องช่วยกันออกค่าใช้จ่ายสำหรับการบ้านเรือนตามส่วนมากและน้อยแห่งสินส่วนตัวของตน" ถือเป็นความชอบธรรม คือ เมื่อแยกสินสมรสออกมาเป็นสินส่วนตัวแล้ว ใครที่ได้ส่วนมากก็ต้องออกค่าใช้จ่ายสำหรับครัวเรือนมาก ใครได้น้อยก็ต้องออกน้อย เช่น แยกสินสมรสออกมาแล้ว ภริยาได้ 40 % สามีได้ 60 % เมื่อมีค่าใช้จ่ายในบ้านเรือน สามีต้องออก 60 % ภริยาออก 40 % ตามส่วน

ให้สังเกตการแยกสินสมรสตามมาตรา 1491-1493 เป็นการแยกสินสมรสในระหว่างเป็นสามีภริยากันอยู่ สามีภริยายังคงต้องอุปการะเลี้ยงดูซึ่งกันและกันตามความสามารถและฐานะของตนอยู่